

Oslo kommune
Bydel Grünerløkka

Kunnskapsdepartementet
Sidsel Sparre og Synne N Børstad
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Dato: 28.10.2010

Deres ref:
201003005

Vår ref (saksnr):
201000892-4

Saksbeh:
Hanna Knoff, 23422717

Arkivkode:
420

**HØRING AV NOU 2010:7 MANGFOLD OG MESTRING - FLERSPRÅKLIGE BARN,
UNGE OG VOKSNE I OPPLÆRINGSSYSTEMET**

Vi viser til brev av 21.06.10 om Høring av NOU 2010:7 Mangfold og Mestring, og sender her som vedlegg Bydel Grünerløkkas høringsuttalelse.

Med hilsen

Tage Guldvog
for
Heidi Larssen
Bydelsdirektør
Godkjent og ekspedert elektronisk

Øyvind Henriksen
Avdelingsdirektør

Høringsuttalelse
NOU 2010:7 Mangfold og mestring. Flerspråklige barn, unge og voksne i opplæringsystemet.

Vi viser til brev av 21.6.2010 fra Kunnskapsdepartementet om høring av NOU 2010:7 Mangfold og mestring. Flerspråklige barn, unge og voksne i opplæringsystemet. Bydel Grünerløkka vektlegger vurderinger og forslag som berører bydelens tjenester og ansvarsområder. Høringsuttalelsen omtaler kapittel 7,15,16 og 20.

Generelle kommentarer

Bydel Grünerløkka støtter utvalgets vurderinger og forslag til tiltak. Tiltakene foreslås på bakgrunn av relevant forskning og eksisterende god praksis, og fremstår slik som troverdige og realistiske.

Kapittel 7, Barnehage og andre tilbud i førskolealder

Vi støtter utvalgets perspektiver, vurderinger og forslag til tiltak. Vi vil særlig fremheve det følgende:

Deltakelse og barn som ikke går i barnehage

Bydel Grünerløkka støtter følgende to langsiktige mål: gratis barnehage for alle og utfasing av kontantstøtten.

Vi støtter forslaget om innføring av gratis tid tilsvarende 20 timer i uken for alle barn. Grünerløkka har ikke gratis kjernetid, men vet at andre bydeler har erfart at flere barn kommer til barnehagene etter innføring av tiltaket. Barnehagedeltakelse øker mest blant de eldste barna (jf. s. 94). Gratis kjernetid for alle barn kan være et tiltak for å rekruttere også flere små barn (1-3 år) til barnehagene. Dette kan være verdifullt for barnas språklige utvikling, da vi vet det tar 5-7 år å lære seg akademiske ferdigheter i et nytt språk (s. 54: Bakken 2007, Cummins 2000), samt i et forebyggings- og intervensjonsperspektiv.

Vi støtter utvalgets tanke om flere barn til barnehage uten at det skal få store økonomiske konsekvenser for familier. Utvalget foreslår at språkgrupper og åpen barnehage skal være en del av kommunens tilbud til barn som ikke går i barnehage. Vi har begge deler i bydelen, tiltakene har både en egenverdi og er viktige for rekruttering til ordinært barnehagetilbud. De ulike tilbudene nevnt over har noe ulik funksjon og organisering. Dette kan gi valgmuligheter for foreldre. Vi vurderer at innføring av gratis kjernetid, åpen barnehage og tilbud om språkgruppe kan gi flere muligheter kanskje særlig for familier der økonomi er avgjørende i forhold til barnehagedeltakelse. Tiltakene er viktige for rekruttering til barnehage.

Språkutvikling

Utvalget anbefaler følgende formulering i barnehageloven § 2: *Barnehagen skal arbeide aktivt med å fremme alle barns norskspråklige kompetanse. Barnehagen skal også støtte barn med annet morsmål enn norsk i bruk av sitt morsmål.*

Bydel Grünerløkka støtter forslaget til formulering. Utvalget viser til forskning om morsmålets egenverdi og morsmålets betydning for å lære norsk som andrespråk (s. 106: Thomas og Collier 2002, Cummins 2000, Axelsson mfl 2002). Med en slik formulering i barnehageloven vil det understrekes at barnehagens arbeid med språkstimulering også omhandler to/flerspråklighet.

Utvalgets flertall vurderer at individuell rett til særskilt norskopplæring etter opplæringsloven § 5.7 ikke bør innføres. Det understrekes at § 5.7 i utgangspunktet er ment å omfatte barn med behov for spesialpedagogisk hjelp, og at flerspråklige barn som sådan ikke er å betrakte som barn med slike behov. Bydel Grünerløkka støtter denne vurderingen. Vi deler også bekymringen for at en slik individuell rett kan redusere den generelle styrkingen av språkmiljøene i barnehagene.

Kartlegging av språk

Utvalget henviser til barnehageloven § 2 som beskriver ”et grunnleggende syn på barns læring som peker mot at barnehagebarns læringsprosesser bør oppmuntres og stimuleres ved hjelp av pedagogisk dokumentasjon, og ikke ved hjelp av kartleggingsverktøy som består av forhåndsbestemte kategorier” (s.111). Med den siste tids kartleggingsdiskusjon (jf. forslag om innføring av tilbud om språkkartlegging, St.mld 41/2008-2009) i bakhodet, merker vi oss denne henvisningen.

Gode kartleggingsverktøy kan være nyttige som en del av en bred kartlegging/observasjon når pedagoger blir bekymret for et barns språkutvikling. Vi støtter forslagene:

- *Kartlegging av språkbruk og språkutvikling hos enkeltbarn bør begrenses til de barn som etter det pedagogiske personalets vurdering kan ha behov for ekstra støtte eller språkstimulering.*

- *Språkkartlegging skal ha som mål å sikre at barn med særskilte behov får den hjelpen de trenger.*

Når dette gjelder flerspråklige barn trenger vi egnede verktøy. Rambøll (2006) viser at barnehagene i stor grad bruker kartleggingsverktøy som er laget for å avdekke språkvansker hos majoritetsspråklige norske barn når de kartlegger minoritetsspråklige (s.110). Utvalget skriver: ”*Tras og Askeladden er utviklet for enspråklige norske barn, og kan ikke sees som egnet til å kartlegge tospråklige barns andrespråksutvikling*” (s. 126).

Bydel Grünerløkka støtter følgende forslag til tiltak:

- *Det må utvikles tjenlig språkkartleggingsverktøy for barn med annet morsmål enn norsk slik at verktøy som er ment for å kartlegge enspråklige norske barns ferdigheter, ikke brukes på flerspråklige barn i mangel av noe bedre. Bruk av kartleggingsverktøy må alltid være faglig fundert.*

Bydelen støtter forslaget om at det utvikles standarder for kartlegging av barnehagens språkmiljø. Barnehagens fokus på morsmål og flerspråklighet bør være med i en slik kartlegging.

Tilskudd til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder

Utvalget henviser til forskning om morsmålets verdi (s.106: Thomas og Collier 2002, Cummins 2000, Axelsson mfl 2002), og peker på betydningen av tospråklig assistanse i barnehagen. Bydelen har lang og god erfaring med bruk av to/flerspråklig assistanse. Vi støtter utvalgets perspektiv at flerspråklig personale ikke bare har språklig kompetanse, men også en bred flerkulturell kompetanse og erfaring. I en god flerkulturell barnehage nyttes denne kompetansen i arbeid med barn, foreldre og i personalgruppa. Bydel Grünerløkka støtter følgende forslag:

- *Det bør vurderes å gi noe høyere tilskudd til barnehager som vil bruke flerspråklig personale, for å stimulere tospråklig arbeid i barnehagene.*

Pedagogisk materiell i barnehagen

Flerkulturelt fokus i barnehagen handler om mer enn flerspråklige barns utvikling av norsk språk. Utvalgets ressursorienterte blikk på mangfold og flerspråklighet uttrykkes tydelig i avsnittet om pedagogisk materiell. Vi støtter forslaget om å utvikle materiell med et flerkulturelt perspektiv til bruk overfor hele barnegruppa. Vi er enige i at større variasjon i det pedagogiske materialet vil kunne gi perspektivutvidelse og øke læringsmulighetene for alle barn.

Foreldresamarbeid

Bydel Grünerløkka har så langt positive erfaringer med ICDP-opplæring for ansatte og grupper for foreldre. ICDP-programmets styrke er at det har vist seg effektivt i ulike deler av verden (jf. Rye/Hundeide f.eks. 2001,2009). Vi støtter forslag om innføring og utvidelse av ICDP i kommunene.

Barnehageansatte uttrykker usikkerhet i forhold til inkludering av foreldre med minoritetsbakgrunn, og at det er behov for å i større grad se flerspråklige foreldre som en ressurs. Undersøkelser peker også på dette, jf s. 115: Roko 2006, Gjervan 2006. Vår vurdering er at førskolelærerutdanningene må fokuseres mer på foreldresamarbeid i et flerkulturelt perspektiv og på hvordan en ser flerspråklige foreldre som ressurs i barnehagen. Dette sees i sammenheng med vurderinger om at flerkulturelle perspektiver må integreres som en obligatorisk del av førskolelærerutdanningen, jf. kapittel 20. Foreldresamarbeid må også vies oppmerksomhet i videreutdanninger i flerkulturell pedagogikk. Vi støtter utvalgets forslag om at det utarbeides en veileder for foreldresamarbeid i barnehagen.

Nyankomne barn

- Nyankomne barn under opplæringspliktig alder skal ha innføringstilbud. Slike innføringstilbud knyttes til ordinær barnehage.

Bydel Grünerløkka støtter forslaget, og vil understreke viktigheten av personalets kompetanse i slike tilbud. Flerspråklig personale fremheves som ressurs i møte med barn og foreldre, både på grunn av språklig, kulturell og flerkulturell kompetanse.

Kapittel 15, Barn av asylsøkere og enslig mindreårige asylsøkere

Det følgende er kommentarer til vurderinger og forslag om barnehagetilbud.

Bydel Grünerløkka støtter utvalgets syn på verdien av barnehagetilbud for barn av asylsøkere, og at det vil være hensiktsmessig å ha dette i ordinær barnehage. Vi slutter oss til Lauritsens (s.311-312) betraktninger, særlig i forhold til krav om kompetanse hos personalet i slike tilbud.

Pr nå gjelder retten til barnehageplass for alle barn bortsett fra barn av asylsøkere som ikke regnes som bosatte (jf. Barnehageloven § 12a). Dette er uheldig, da forskning viser at barn i asylmottak profiterer på opphold i barnehage, både i et ”her og nå”- og i et langsiktig perspektiv (s. 321). Bydel Grünerløkka støtter i stor grad følgende forslag:

- Barnehageplass til barn av asylsøkere må rettighetsfestes.

Kapittel 16, Minoritetsspråklige og spesialundervisning

Kommentarene omhandler spesialpedagogisk hjelp for barn under opplæringspliktig alder.

Utvalget skriver: ”Barn og unge med minoritetsspråklig bakgrunn ser ut til å være overrepresentert i det spesialpedagogiske hjelpeapparatet” og ”Barn og unge som får støtte og blir utredet i det spesialpedagogiske hjelpeapparatet, får i for stor utstrekning en uspesifisert diagnose, som uspesifiserte lærevansker/ uspesifiserte psykiske vansker (s. 338).

Dette er uheldig. NAFOs beskrivelse av et behov for helhetlig kartlegging der foreldre og

tospråklig personale involveres (s.332) er relevant. Bydelen fatter spesialpedagogiske vedtak etter opplæringsloven § 5.7, og vi ser sjelden tospråklig støtte foreslått som tiltak i sakkyndige utredninger, jf. notat fra Torshov kompetansesenter s. 336. På bakgrunn av det foregående, støtter vi i stor grad følgende forslag til tiltak:

- *PPT og øvrig hjelpetjeneste må tilføres kompetanse i flerspråklighet og flerkulturell forståelse*
- *Det må avsettes midler til forsknings-, utviklings- og spredningsarbeid rettet mot minoritetsspråklige barn med spesielle behov.*

Kapittel 20, kompetanse

Undersøkelser viser mangel på, og behov for, kompetanse på flerkulturelt arbeid i barnehage og skole (s 380: bla Rambøll 2008 og 2009, OECD 2009). Dette gjenkjenner vi, barnehageansatte uttrykker behov for økt kompetanse på det flerkulturelle feltet. Bydel Grünerløkka støtter forslagene om kompetanseheving, og fra eget perspektiv særlig de følgende:

- *Det foreslås at kompetanse i norsk som andrespråk, flerspråkighet, flerkulturell pedagogikk og flerkulturell forståelse legges inn som en obligatorisk del av førskole- og grunnskolelærerutdanningene. Også PPU bør utvikle denne type kompetanse.*
- *Det må etableres et systematisk videreutdanningstilbud for førskolelærere.*
- *Morsmåslærere/assistenter/tospråklige assistenter, både i skole og barnehage, skal tilbys en form for videreutdanning, og dersom de ønsker det, bør de få mulighet til å utdanne seg videre til førskolelærere/lærere.*
- *Det foretas en større kartlegging av foreliggende kompetanse i flerspråkighet og flerkulturelt arbeid i skoler og barnehager.*
- *Det bør opprettes et senter for språkutvikling som skal forstå og forske på hvordan en best mulig legger til rette for barns utvikling av flere språk.*

Det trengs fortsatt flere førskolelærere, og i et rekrutteringsperspektiv vil det være fornuftig å tilby ulike modeller for utdanning. Vi støtter forslaget: *Det må utvikles flere modeller for deltidsutdanning. Foreliggende modeller med gode resultater må videreutvikles og styrkes.* Deltidsutdanning gir studiemulighet for flere, og vi har førskolelærere i bydelen som har tatt deltidsutdanning. Bydel Grünerløkka har også gjort seg gode erfaringer med arbeidsplassbasert førskolelærerutdanning. Men vi vil påpeke: De siste ABF-kullene har vært tilgjengelige for assistentene med lengst relevant ansiennitet i kommunen. Vi ønsker at det sees på kriteriene for denne utdanningen. Ved å tillegge assistentenes motivasjon og barnehagens forutsetninger for å ha ABF-student større vekt, kan dette bli et reelt alternativ også for motiverte og gode assistenter som ikke nødvendigvis har den lengste ansienniteten.

Avsluttende kommentar

Bydel Grünerløkka støtter vurderinger og forslag til tiltak beskrevet i NOU 2010:7 Mangfold og mestring. Flerspråklige barn, unge og voksne i opplæringsystemet. Vi trekker frem betydningen en god barnehage kan ha for barn, personalets kompetanse, og behov for kompetanseheving på følgende områder: flerkulturelt og flerspråklig arbeid i barnehagen, og arbeid med flerspråklige barn med spesielle behov.

Med hilsen

Tage Guldvog for
Heidi Larssen
Bydelsdirektør

Øyvind Henriksen
Avd.dir oppvekst